

FAQ - SMOG

2022-02-24

• SMOG:

Dopuszczalne w Polsce poziomy zanieczyszczeń w powietrzu wynoszą:

- Dwutlenek azotu (NO₂) - poziom dopuszczalny **40 µg/m³ (stężenie średnioroczne)**.
- Pył PM₁₀:
  - poziom dopuszczalny **40 µg/m³ (stężenie średnioroczne)**.
  - poziom dopuszczalny **50 µg/m³ (stężenie średniodobowe)**. Dopuszczalna częstość przekraczania w roku kalendarzowym wynosi **35 razy**.
- Pył PM_{2,5} - poziom dopuszczalny **20 µg/m³ (stężenie średnioroczne)**.

1. Informacja o stanie powietrza na www.krakow.pl

Na stronie krakow.pl codziennie zamieszczamy informacje o stanie powietrza w Krakowie. Warto sprawdzać, jakie są stężenia pyłu PM₁₀. Pył PM₁₀ to mieszanina zawieszonych w powietrzu cząstek substancji organicznych i nieorganicznych, które mają średnicę mniejszą niż 10 mikrometrów (µm) i mogą wnikać do układu oddechowego. Dopuszczalna norma dobową to 50 µg/m³.

Informacje o stanie powietrza dodatkowo znajdują się:

- na stronach internetowych GIOŚ oraz UMWM
- na wyświetlaczach zlokalizowanych na przystankach komunikacji miejskiej przez MPK S.A
- na paskach informacyjnych monitorów znajdujących się w pojazdach komunikacji miejskiej.

Poziom jakości powietrza, oznaczenia kolorów oraz zalecenia dla mieszkańców:

bardzo dobry PM ₁₀ 0-20 µg/m ³	Jakość powietrza jest bardzo dobra, zanieczyszczenie powietrza nie stanowi zagrożenia dla zdrowia, warunki bardzo sprzyjające do wszelkich aktywności na wolnym powietrzu bez ograniczeń.
dobry PM ₁₀ 20,1-50 µg/m ³	Jakość powietrza jest zadowalająca, zanieczyszczenie powietrza niesie niskie ryzyko zagrożenia dla zdrowia. Można przebywać na wolnym powietrzu i wykonywać dowolną aktywność, bez ograniczeń.
umiarkowany PM ₁₀ 50,1-80 µg/m ³	Jakość powietrza jest akceptowalna. Zanieczyszczenie powietrza może stanowić zagrożenie dla zdrowia w przypadkach osób chorych, starszych, kobiet w ciąży oraz małych dzieci. Warunki umiarkowane do aktywności na wolnym powietrzu.
niekorzystny PM ₁₀ 80,1-110 µg/m ³	Jakość powietrza jest dostateczna, zanieczyszczenie powietrza stanowi zagrożenie dla zdrowia (szczególnie dla osób chorych, starszych, kobiet w ciąży oraz małych dzieci) oraz może mieć negatywne skutki zdrowotne. Należy rozważyć ograniczenie (skrócenie lub rozłożenie w czasie) aktywności na wolnym powietrzu, szczególnie jeśli ta aktywność wymaga długotrwałego lub wzmożonego wysiłku fizycznego.

zły
PM10 110,1-150 $\mu\text{g}/\text{m}^3$

Jakość powietrza jest zła, osoby chore, starsze, kobiety w ciąży oraz małe dzieci powinny unikać przebywania na wolnym powietrzu. Pozostałe osoby powinny ograniczyć do minimum wszelką aktywność fizyczną na wolnym powietrzu - szczególnie wymagającą długotrwałego lub wzmożonego wysiłku fizycznego.

bardzo zły
PM10 $> 150 \mu\text{g}/\text{m}^3$

Jakość powietrza jest bardzo zła i ma negatywny wpływ na zdrowie. Osoby chore, starsze, kobiety w ciąży oraz małe dzieci powinny bezwzględnie unikać przebywania na wolnym powietrzu. Pozostałe osoby powinny ograniczyć przebywanie na wolnym powietrzu do niezbędnego minimum. Wszelkie aktywności fizyczne na zewnątrz są odradzane. Długotrwała ekspozycja na działanie substancji znajdujących się w powietrzu zwiększa ryzyko wystąpienia zmian m.in. w układzie oddechowym, naczyniowo-sercowym oraz odpornościowym.

Liczba, na podstawie której prezentowana jest informacja na stronie, to średnia z ostatniej godziny ze wszystkich stacji pomiarowych w Krakowie.

Dane pochodzą z systemu monitoringu jakości powietrza Głównego Inspektorat Ochrony Środowiska. Indeks jakości powietrza i wszelkie dane dostępne na stronie internetowej powietrze.gios.gov.pl.

W celu wzmocnienia monitoringu i przekazywania mieszkańcom Krakowa dokładniejszych informacji, w ostatnich latach GMK zakupiła 5 dodatkowych stacji monitoringu jakości powietrza. **Zgodnie z przepisami wymagana liczba stacji dla takiego Miasta jak Kraków to 3, natomiast obecnie w Krakowie jest ich 8 w następujących lokalizacjach:**

- al. Krasińskiego - stacja komunikacyjna,
- ul. Dietla - stacja komunikacyjna,
- ul. Bujaka - stacja tła miejskiego,
- ul. Lusińska (Swoszowice) - stacja tła miejskiego,
- ul. Złoty Róg - stacja tła miejskiego,
- ul. Bulwarowa - stacja przemysłowa,
- os. Piastów - stacja tła miejskiego,
- ul. Jaskrowa (os. Wadów) - stacja przemysłowa.

2. Czy przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa zakaz stosowania węgla w paleniskach domowych jest obowiązujący?

Uchwała Sejmiku Województwa Małopolskiego z 15 stycznia 2016 r., w sprawie wprowadzenia na obszarze Gminy Miejskiej Kraków ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw, jest aktem obowiązującym. Uchwała weszła w życie 1 września 2019 r.

3. Co ma wpływ na stan jakości powietrza?

Źródła emisji, które w największym stopniu odpowiadają za występowanie przekroczeń dopuszczalnych poziomów stężeń substancji w powietrzu wskazane zostały w *Programie ochrony powietrza dla województwa małopolskiego*, uchwalonym przez Sejmik Województwa Małopolskiego (uchwała z 28 września 2020 r.). Więcej informacji o POP - [tutaj](#).

Wyraźny postęp w zakresie zmniejszania się zanieczyszczeń pyłowych, a zarazem prawie całkowita likwidacja niskiej emisji, jest widoczny dzięki odpowiedzialnemu zarządzaniu i współpracy z mieszkańcami. W roku 2019 tylko jedna stacja wskazywała przekroczenia, **a w roku 2020 wszystkie stacje monitoringowe wskazywały wartości normatywne w zakresie stężeń średniorocznych pyłu PM10**. W rezultacie, można stwierdzić, że Kraków przestaje wyróżniać się na tle innych miast jako miasto z dużym zanieczyszczeniem powietrza.

Jednocześnie, warto ciągle pamiętać, że na jakość powietrza – tj. na rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń do powietrza, oprócz wielkości emisji z konkretnych źródeł (niska emisja, przemysł, transport) wpływają przede wszystkim warunki meteorologiczne, wielkość tła miejskiego, tzw. emisja wtórna (tzn. unoszenie zanieczyszczeń z dróg czy chodników przez ruch pojazdów) oraz źródła emisji pochodzące z gmin ościennych (emisja napływowa). Świadomość wpływu tych zagadnień na jakość powietrza i wynikające z nich przemyślane działania w kwestii ochrony powietrza przyczyniają się do sukcesywnego zmniejszania się stężeń zanieczyszczeń odnotowywanych na stacjach monitoringu jakości powietrza w mieście.

4. Jakie działania realizuje Miasto, by poprawić stan jakości powietrza?

Kraków jest pierwszym miastem w Polsce, w którym wprowadzono **zakaz ogrzewania paliwami stałymi od 1 września 2019 r.**

NAJWAŻNIEJSZE DZIAŁANIA ZAKOŃCZONE

- Realizacja **Programu Ograniczania Niskiej Emisji (PONE)**, który umożliwił mieszkańcom posiadającym prawo do dysponowania nieruchomością ubieganie się o dotacje do likwidacji posiadanego systemu ogrzewania opartego o paliwo stałe i zamontowanie w jego miejsce systemu proekologicznego tj.:
  - podłączenie do miejskiej sieci ciepłowniczej,
  - ogrzewanie gazowe,
  - ogrzewanie elektryczne,
  - ogrzewanie olejowe,
  - pompa ciepła (podstawowe źródło ogrzewania),

lub instalację odnawialnego źródła energii:

- instalację kolektorów słonecznych,
- pompy ciepła (dodatkowe źródło ogrzewania).

PONE był prowadzony przez Gminę Miejską Kraków w latach 1995-2019. W tym okresie, w ramach udzielonych dotacji, zastąpiono ponad 45 tys. palenisk na paliwa stałe ogrzewaniem proekologicznym, zainstalowano prawie 2 tys. odnawialnych źródeł energii, a łączne środki wydatkowane na ten cel wyniosły blisko 338 mln zł.

- W roku 2020 przyjęto **Program likwidacji instalacji grzewczych na paliwo stałe (PLIG)**. W ramach udzielonych dotacji zastąpiono 22 paleniska na paliwa stałe ogrzewaniem

proekologicznym. Zrealizowane wydatki wyniosły 174 528,74 zł.

- W latach 2018-2019 realizowano **Program Ostonowy Pomocy Społecznej (POPS)** - dopłaty do 100% poniesionych kosztów przy zmianie systemu grzewczego (dla osób, które nie otrzymały dotacji do 100% kosztów kwalifikowanych).

NAJWAŻNIEJSZE DZIAŁANIA W TRAKCIE REALIZACJI

- **Program termomodernizacji budynków jednorodzinnych dla Miasta Krakowa**, przyjęty w 2018 roku:
W ramach tego Programu mieszkańcy mają możliwość uzyskania dotacji do: docieplenia ścian zewnętrznych, docieplenia dachów, stropodachów, stropów nad nieogrzewaną piwnicą lub podłóg na gruncie, wymiany okien, wymiany drzwi zewnętrznych, wymiany bram garażowych. W latach 2018 - 2021 zrealizowano 368 termomodernizacji, a środki wydatkowane na ten cel wyniosły 14 985 566,75 zł. Więcej informacji - [tutaj](#).
- **Program rozwoju odnawialnych źródeł energii na obszarze Gminy Miejskiej Kraków (PROZE)**, przyjęty w 2020 roku:
W ramach tego Programu mieszkańcy mają możliwość uzyskania dotacji do zadań z zakresu ochrony środowiska dotyczących lokalnych źródeł energii odnawialnej oraz wprowadzania bardziej przyjaznych dla środowiska nośników energii. Program pozwala na dofinansowanie instalacji pomp ciepła (gruntowych i powietrznych), kolektorów słonecznych, instalacji fotowoltaicznych w budynkach i lokalach mieszkalnych. W ramach udzielonych dotacji w latach 2020 - 2021 zamontowano 1332 instalacje odnawialnych źródeł energii, a środki wydatkowane wyniosły 19 637 699,62 zł. Więcej informacji - [tutaj](#).
- **Program Priorytetowy Czyste Powietrze:**
W październiku 2019 roku Gmina Miejska Kraków podpisała porozumienie z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie o współpracy przy realizacji Programu Priorytetowego „Czyste Powietrze”, dzięki czemu mieszkańcy Krakowa mogą składać wnioski o dofinansowanie w tym Programie również w siedzibie Wydziału ds. Jakości Powietrza UMK. Więcej informacji - [tutaj](#).
- **Lokalny Program Ostonowy (LPO):**
Dopłaty do rachunków za ogrzewanie przy zmianie systemu grzewczego z opartego na paliwie stałym na proekologiczne. W 2020 r. świadczenie wypłacono 2088 razy na łączną kwotę 3 144 500 zł. Więcej informacji - [tutaj](#).
- Program **STOP SMOG** polegający na finansowym wsparciu wymiany źródeł ciepła na niskoemisyjne oraz termomodernizacji w budynkach mieszkalnych jednorodzinnych osób

najmniej zamożnych. Kraków podpisał porozumienie z NFOŚiGW na realizację Programu. Budżet w latach 2022 – 2024: 50 000 000 zł, z czego 15 500 000 zł stanowią środki własne Gminy Miejskiej Kraków.

- **Projekt zintegrowany LIFE „Wdrażanie Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego - Małopolska w zdrowej atmosferze”** - koordynowany przez Województwo Małopolskie, którego celem jest przyspieszenie wdrażania działań służących poprawie jakości powietrza zaplanowanych w ramach Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego. Wartość projektu to około 17 mln euro (70 mln zł), z czego dofinansowanie unijne wynosi 42 mln zł. Projekt jest realizowany w okresie od października 2015 r. do końca 2023 r. W ramach programu LIFE w Krakowie podejmowane są działania informacyjno-promocyjne i doradztwo z zakresu poprawy jakości powietrza oraz m.in. obsługiwany był proces udzielania dotacji na likwidację niskiej emisji w ramach PONE oraz opracowana została koncepcja systemu kontroli w celu egzekwowania zakazu stosowania paliw stałych.
- **Projekt EKO TEAM** - współpraca ze Stowarzyszeniem Metropolia Krakowska (Kraków + 14 gmin ościennych) na podstawie umowy zawartej pomiędzy Stowarzyszeniem Metropolia Krakowska a Europejskim Bankiem Inwestycyjnym. Przystąpienie do projektu umożliwiło pozyskanie wsparcia ze środków instrumentu ELENA w ramach Programu Horyzont 2020 na zatrudnienie ekodoradców, których celem działania jest doradztwo w zakresie realizacji inwestycji dotyczących wymiany źródeł ciepła i poprawy efektywności energetycznej budynków mieszkalnych na terenie gmin należących do Stowarzyszenia Metropolia Krakowska. Zatrudnienie personelu projektu było szczególnie istotne dla prawidłowej realizacji uchwały antysmogowej dla województwa małopolskiego.
- **Krakowskie Centrum Doradztwa Energetycznego (KCDE)** – prowadzenie punktu informacyjno – doradczego w strukturze Wydziału ds. Jakości Powietrza Urzędu Miasta Krakowa. Więcej informacji – [tutaj](#).

Działania w zakresie ograniczania emisji komunikacyjnych:

- rozbudowa linii tramwajowych, priorytet dla Krakowskiego Szybkiego Tramwaju
- rozwój systemu zarządzania ruchem: pierwszeństwo dla komunikacji miejskiej, poprawa warunków ruchu dla pieszych i rowerzystów, Obszarowy System Sterowania Ruchem i System Nadzoru Ruchu Tramwajowego
- rozwój systemu transportu publicznego i prowadzenie polityki cenowej w opłatach, zachęcającej do korzystania z systemu transportu publicznego wymiana miejskiego taboru autobusowego na pojazdy spełniające najwyższe normy emisji spalin oraz autobusy elektryczne
- budowa ścieżek rowerowych remonty i przebudowa ulic mokre czyszczenie ulic
- budowa i rozbudowa obwodnic drogowych miasta, kierowanie ruchu tranzytowego z ominięciem miasta lub jego części centralnych i najbardziej zanieczyszczonych
- realizacja Programu Obsługi Parkingowej dla Miasta Krakowa, w tym rozszerzenie strefy płatnego

parkowania i budowa parkingów typu Park & Ride (P&R).

5. Bezpłatna komunikacja w czasie smogu

1) Kiedy wprowadzana jest bezpłatna komunikacja?

Bezpłatna komunikacja jest wprowadzana na jedną dobę, w godzinach 00.00–24.00. Zasady jej wprowadzenia opierają się na codziennej prognozie jakości powietrza, dotyczącej kolejnej doby. Prognoza Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej, wysyłana do Urzędu Miasta Krakowa, jest podzielona na trzy ośmiogodzinne przedziały (0.00–8.00, 8.00–16.00, 16.00–24.00).

Wystarczy, aby równocześnie spełnione zostały dwa warunki - w dwóch dowolnych ośmiogodzinnych przedziałach stężenie pyłów PM10 musi przekroczyć:

- 100 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ na powierzchni miasta równej lub większej niż 50 proc.

oraz

- 150 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ na powierzchni miasta równej lub większej niż 50 proc.

Nawet jeśli faktyczny pomiar średniego stężenia dobowego będzie mniejszy od założonego, decyzja o darmowej komunikacji pozostaje w mocy.

Kiedy codzienna prognoza jakości powietrza IMGW na następną dobę nie wskaże prawdopodobieństwa przekroczenia średnich poziomów stężeń pyłów PM10, **a średnia pomiarów ze wszystkich stacji pomiarowych łącznie, zlokalizowanych na terenie Krakowa, wskaże w następnym dniu przekroczenia pyłu PM10 z godziny 3.00 powyżej 150 $\mu\text{g}/\text{m}^3$** , wprowadzone zostaną, począwszy od uruchomienia pierwszych kursów rannych autobusów lub tramwajów, do godziny 24.00 tego dnia, bezpłatne przejazdy komunikacją miejską na obszarze Gminy Miejskiej Kraków oraz gmin sąsiadujących.

W przypadku awarii jednej lub kilku stacji pomiarowych, skutkującej niemożnością wyliczenia średniej ze wszystkich stacji z godziny 3.00 stężeń pyłu PM10, użyte będą wyniki z pozostałych stacji.

Zasady wprowadzania bezpłatnej komunikacji miejskiej w czasie ponadnormatywnych stężeń pyłu PM10 zostały uchwalone przez miejskich radnych i obowiązują od 1 stycznia 2018 r.

Od 2019 r. organem udostępniającym informacje o tle substancji w powietrzu jest Główny Inspektor Ochrony Środowiska (a nie, jak do tej pory, Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska). Zmiana ta wynika z przepisów ustawy z 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska), która obowiązek realizacji tego zadania przenosi z wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska właśnie na [GIOŚ](#).

W związku z tym, od 1 stycznia 2019 r. wnioski o udostępnienie informacji o tle substancji w powietrzu należy kierować do właściwego regionalnego wydziału monitoringu środowiska [GIOŚ](#).

Bezpłatna komunikacja jest wprowadzana na jedną dobę, w godzinach 00.00–24.00. [Zobacz uchwałę Rady Miasta Krakowa.](#)

2) Na jakim obszarze jest dostępna bezpłatna komunikacja w czasie smogu?

Bezpłatna komunikacja w czasie smogu realizowana jest na obszarze Gminy Miejskiej Kraków oraz 17 gmin sąsiadujących, które przystąpiły do porozumienia w celu wspólnej realizacji tego zadania:

- Brzeźnica
- Czernichów
- Iwanowice
- Kocmyrzów-Luborzyca
- Krzeszowice
- Liszki
- Michałowice
- Mogilany
- Niepołomice
- Słomniki
- Skąta
- Skawina
- Świątniki Górne
- Wieliczka
- Wielka Wieś
- Zabierzów
- Zielonki

3) Kto będzie mógł korzystać z bezpłatnych przejazdów?

Bezpłatne przejazdy obejmują **wszystkie osoby korzystające z komunikacji miejskiej w Krakowie**.

4) Gdzie będzie można znaleźć informacje o wprowadzeniu bezpłatnej komunikacji?

Informacje o jej wprowadzeniu, w związku z przekroczeniem norm stężenia pyłu zawieszonego PM10, są publikowane na stronach internetowych: krakow.pl, mpk.krakow.pl, a także w aplikacji mobilnej [Powietrze Kraków](#) oraz na portalach społecznościowych prowadzonych przez miasto i miejskie jednostki.

Ponadto dzięki współpracy ze służbami Wojewody Małopolskiego, informacje o darmowej komunikacji będą prezentowane również w systemie Regionalnego Systemu Ostrzegania, tj.:

- w programach regionalnej naziemnej telewizji cyfrowej, w naziemnym multipleksie cyfrowym MUX-3- poprzez prezentację napisów DVB
- w telegazetach programów regionalnych TVP, s. nr 431 (w programach regionalnych naziemnej telewizji cyfrowej, w naziemnym multipleksie cyfrowym MUX-3)
- poprzez komunikaty w bezpłatnej aplikacji mobilnej (RSO) – zachęcamy do jej pobierania
- na stronie internetowej Urzędu Wojewódzkiego

Wszystkie informacje dotyczące funkcjonowania oraz możliwość pobrania aplikacji mobilnej RSO, znajdują Państwo tutaj www.muw.pl.

6. Gdzie zgłosić nieprzestrzeganie zakazu palenia węglem i drewnem?

Taki proceder można zgłosić: do straży miejskiej pod numerem alarmowym 986, poprzez formularz „[Zgłoś problem / palenisko](#)” na stronie www.krakow.pl, za pomocą miejskich aplikacji mobilnych – Powietrze Kraków i Kraków. Istnieje również możliwość zgłoszenia za pomocą [aplikacji Ekointerwencja](#), obsługiwanej przez województwo małopolskie.

Po wejściu w życie zakazu stosowania węgla i drewna w Krakowie rozpoczęły się regularne kontrole palenisk domowych, prowadzone w ramach systemu kontroli uchwały antyśmogowej. W okresie od 01.09.2019 do 31.12.2021 przeprowadzono ponad 11 tys. kontroli przestrzegania zakazu. Na tą ilość składają się kontrole prewencyjne, które są prowadzone według założonego planu oraz kontrole interwencyjne, tzn. te przeprowadzone w wyniku zgłoszeń, np. za pośrednictwem telefonu interwencyjnego Straży Miejskiej i aplikacji Powietrze Kraków. Z danych zebranych przez Wydział ds. Jakości Powietrza – koordynatora działań kontrolnych, wynika, że podczas kontroli wykryto 511 przypadków złamania zakazu stosowania paliw stałych, w wyniku czego nałożono 159 mandatów na łączną kwotę 35 900 zł.